

HRVATSKI glasnik

Godina XVI, broj 4

26. siječnja 2006.

cijena 80 Ft

Foto: Branka Pavić Blažetin

Vinkovo u Kukinju

IZ SADRŽAJA:

„Dogadaji tjedna” str. 2 – Sjednica Zemaljskog odbora Saveza Hrvata u Mađarskoj str. 3 – KUD „Sumarton” priprema se na desetu obljetnicu str. 4 – Nova direktorica petroviske Dvojezične škole str. 5 – Šokačka udruga u Santovu priprema se za pokladni bal str. 6 – Otvaranje balske sezone u Gradišću str. 7 – Pripovitke za laku noć i Ždribac zlatne grive str. 8 – Glumac Rade Šerbedžija u Budimpešti str. 9 – Pregled 2005. kroz obzor napisan u Hrvatskome glasniku str. 10 – 12 – Predaja vrpci u HOŠIG-u str. 13 – Fancaga i Vancaga str. 14 – Prelo u Čavolju str. 15

Komentar

Omladinska štafeta

Ovo dotično ljeto će nam biti još jedno presudno zavolj državnih i lokalnih izborov na našem tlu. Gradišće će i ovoga vikenda imati važno odibiranje. Petkom ćemo se suočiti s tim ki je ta šikani, angažirani mladić ki je voljan prikzeti štafetu peljanja omladinskoga gibanja u našoj regiji i uopće, će li se najti ljudi ki će njega podupirati, podržati u toj funkciji. Društvo gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj je jedina hrvatska omladinska organizacija, već od deset ljet, ka je mogla u ovom zapadnom kutu orsaga sa svojim odlučnim, fanatičnim ljudi preživiti vihore, zlonamjerne kritike i sama opstati med sličnim društvu (simo nabrajamo i državni omladinski pokušaj, koji je pao i trenutačno je u vegetiranju). I suprot toga da DGMU nigdar nije imalo centralni izvor za financiranje, nije imalo na čelu plaćenoga človika, nego točno se zna da dosadašnja peljačica nije samo ofrovala svoje vrime, jedan period svojega žitka, nego i vlašća novčana sredstva na oltaru društvenoga funkcioniranja. Ovo društvo prez sumlje je imalo svoju moć i snagu u oblikovanju hrvatskoga identiteta. Posebno na početku kada su se u njemu našli mladi ki su bili došli studirati na sambotelu Visoku školu, a priključili su im se i drugi mladi ljudi iz okolišnih sel. Ovdud se je ganula priredba Kult-ura, Dan budjenja, dobrovoljna akcija za skupljanje knjig za ugarsko Laslovo u Hrvatskoj itd. Danas ova mladina nima centar, nima ni registrirano članstvo, a gradišćanski studenti na hrvatskoj katedri u Sambotelu su rijetki kot bijele vrane. Od brojnih programov je ostao samo ljetni tabor kamo mladina prvenstveno ide zavolj fešte ter društva, a neki pripadnici med njimi ni „b” ne znaju reći na hrvatskom jeziku, ter i napore za jezičnu učnju držu nepotrebnim, uzaludnim, bezveznim. Pripadnici one generacije ki su šartali ovu skupnu gradišćansku omladinsku čut prez izuzetka su govorili jezik, točno su znali i čutili u pameti, duhu, duši ter u emocija hrvatstvo, a i danas djeluju za naš narod na različiti područji života (u školstvu, politici, kulturi) i djelomično prez njih, znamda, ne bi postojalo sve ono u naši seli na što danas nek moremo biti gizdavi. Sada smo došli do miljokaza u omladinskom djelovanju i samo se čvrsto ufamo da angažirani studenti i mladi (jako ih je malo) znaju što činu, i dalje će nositi hrvatsku baklju, simbolično od hiž do hiž, od sel do sel, kako su to učinili i njevi predci. Ki će na se zeti zadaću, a morebit većputi i nezahvalnu dužnost peljanja ove zajednice, morat će znova i znova pokazati da ima nove strategije, viziju za budućnost, a ujedno će se morati suprotstaviti i onim prorokom ki stalno širu zloglase da nas neće biti, da izumiramo, da propada naša kultura. Iako mi, kot odraščene glave, malo pesimistično gledamo na prošlost i na budućnost, pak vjerojatno i mahnemo na vaše inicijative s riči „ćete dravdojti”, suprot toga velim: ne dajte se. Šaka vam je puna s kinči, potribno ju je samo otpriti! Samo da nam ne bude s vami tako kot i u velikoj politici; predizborna obećanja se prebrzo/hudo/ljuto zabu na vlasti!

-Tiho-

„Događaji tjedna”

U Budimpešti je zasjedao Zemaljski odbor Saveza Hrvata u Mađarskoj oko nekoliko važnih točaka dnevnoga reda. Sve češće u javnosti se govori o zemaljskoj civilnoj organizaciji naših Hrvata, o Savezu Hrvata u Mađarskoj, o njegovoj ulozi u životu hrvatske manjine i na predstojećim izborima za lokalne organe vlasti te manjinske samouprave. Jedna od točaka dnevnoga reda bila je uloga Saveza Hrvata na predstojećim izborima, a ništa manje nije bilo važno ni pitanje skorašnjega kongresa Saveza Hrvata u Mađarskoj koji će se održati 1. travnja u Koljnofu. Nije lako okupiti »regionalne« Savezove podružnice koje su zapravo samostalne pravne osobe, i dok su tri i sudski registrirane, Baranja, Bačka i Budimpešta to još uvijek nisu. Kako premostiti sve te teškoće i naći zajednički putokaz u okvirima kada nam sve manje novca stoji na raspolaganju i kada nam je svaka forinta više nego važna.

Sve je veći broj preminulih od virusa ptičje gripe. Ruska zima približava se Europi i Turskoj, i već je odnijela 76 života. Prihvati li Sabor Republike Hrvatske Europsku konvenciju o državljanstvu, etnički će Hrvati ubuduće mnogo teže dolažiti do hrvatskoga državljanstva.

Do sada su oni hrvatskim državljanima mogli postati neovisno o tome prebivaju li u Hrvatskoj, za razliku od pripadnika drugih etničkih skupina koji na hrvatskom teritoriju moraju prebivati najmane pet godina. Po podacima MUP-a godišnje etnički Hrvati podnesu od 12 do 15 tisuća zahtjeva za državljanstvo. Na sadašnju odredbu Zakona o državljanstvu Republike Hrvatske primjedbe ima Vijeće Europe, a nije sve u skladu ni s Europskom konvencijom o državljanstvu koja izričkom zabranjuje diskriminaciju na temelju spola, vjere, rase, boje kože te nacionalnog ili etničkog podrijetla, iako je uobičajena praksa da gotovo sve europske zemlje pripadnicima matičnog naroda propisuju lakše uvjete za stjecanje državljanstva, ali to uglavnom vežu uz određeno vrijeme stalnoga prebivanja. Europska konvencija preporuča da se uz određene iznimke kao uvjet za stjecanje državljanstva propiše neprekidni boravak u državi između pet i deset godina, ali je za pripadnike matičnog naroda moguće propisati i kraći rok, kazao je u izjavi za tisak pomoćnik ministra unutarnjih poslova Republike Hrvatske Žarko Katić.

Branka Pavić Blažetin

Sjednica Zemaljskog odbora SHM-a, 21. siječnja u Budimpešti

Aktualno Sjednica Zemaljskog odbora Saveza Hrvata u Mađarskoj

Sukladno odredbama Statuta Saveza Hrvata u Mađarskoj, predsjednik Martin Išpanović 21. siječnja sazvao je ovogodišnji prvi radni sastanak koji se održao u budimpeštanskoj središnjici Hrvatske državne samouprave.

Pošto je ustanovljen odgovarajući kvorum nazočnoga članstva ZO, predsjedatelj je priopćio prijedlog dnevnoga reda, koji su odbornici jednoglasno prihvatili. Uz razaslanu pismeno izvješće o radu SHM-a za 2005. godinu – prema izvješćima pristiglih od regijskih predsjednika – predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac i usmeno je iznio najvažnije tvrdnje prema kojima – zbog nedovoljnih materijalnih sredstava, koja su u odnosu na prijašnja iznosila jedva četvrtinu – u dovoljnoj mjeri nisu se mogli ostvariti svi predviđeni planovi i programi. Predsjednik se posebno pozabavio nastalim personalnim promjenama koje su dotakle pretežno peštansku i podravsku regiju, gdje je za predsjednicu izabrana Jelica Pašić Draško, za člana ZO Marko Dekić, a za člana Nadzornog odbora Eva Išpanović, odnosno za predsjednika Zoltan Sigečan.

Sažeta je djelatnost Predsjedništva, Zemaljskog i Nadzornog odbora, te odgovarajuće izvršavanje gospodarskih i administrativnih zadaća. Bilo je riječi napose o najvažnijim lanijskim događanjima koja su se – uz ne male napore regijskih predsjednika – odvijala pretežno u regijskim i mjestimično u izvangraničnim uspješno provedenim programima. Istaknut je zemaljski Hrvatski dan (Šopron, 12. studenoga) koji su svojom nazočnosti uveličali i državni dužnosnici: predsjednik Republike Mađarske dr. László Sólyom i predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić.

Glede partnerskih odnosa u prvi je plan stavljena Hrvatska državna samouprava, nadalje (na temelju potpisanih ugovora o uzajamnoj suradnji) Sabor za hrvatsku kulturu, Mađarski prosvjetni institut te Civilna udruga „Europska kuća“, razne druge državne organizacije, uredi i udruge čije su

zadaće usko povezane s manjinama. Nisu izostali ni mnogobrojni događaji gdje je Savez predstavljao osobno predsjednik J. Ostrogonac. Izvješće o radu jednoglasno je prihvaćeno.

Pošto je M. Išpanović, uz dodatne informacije za gospodarska pitanja Tomislava Mujića, priopćio financijsko izvješće SHM-a za 2005. godinu, saznajemo da se na osnovi godišnje državne potpore od 4,6 milijuna forinti i drugim potporama gospodarilo s 8,325.703 Ft te da su troškovi, s osatkom za tekuću godinu od 434.954 Ft, iznosili ukupno 7,890.749 Ft. Financijsko izvješće također je jednoglasno prihvaćeno.

Tijekom razmjene mišljenja u svezi s održavanjem idućega kongresa SHM-a 2006. godine, došlo je do suglasnosti da se on provede u Koljnofu 1. travnja, te da se radi što uspješnije organizacije osnuje poseban pripremni odbor za čije su članove – također jednoglasno – izabrani: predsjednik Saveza Joso Ostrogonac, predsjednik ZO Martin Išpanović, Marija Pilšić (kao domaćica), Jozo Solga i odvjetnik dr. Attila Buzal.

U svezi s ostalim pitanjima i prijedloga predsjedavajući je nazočne potanko informirao o registracijskim mogućnostima delegiranja te načinu izbora mjesnih, županijskih i zemaljskih manjinskih samoupravnih zastupnika, što znači da naša najveća civilna, odnosno krovna organizacija stoji pred veoma znatnim izazovima jer će imati ključnu ulogu u daljnjem očuvanju manjinskoga samoupravnog sustava diljem Mađarske. Predloženo je da se skupa s Hrvatskom državnom samoupravom, odnosno njezinom Skupštinom (iduća joj je sjednica predviđena za 25. veljače o. g.), radi što učinkovitije pripreme hrvatskih manjinskih samouprava, utemelji posebna radna skupina, što je jednoglasno prihvaćeno. Novoosnovani Pripremni odbor Kongresa SHM-a svoje prvo savjetovanje imat će 3. veljače u Budimpešti.

M. D.

STARIN – Udruga ribiča u Starinu 21. siječnja, protekle subote, održala je sjednicu, koju je hitno trebalo sazvati, naime, u svezi s uzimanjem u zakup vodene površine jezera Vajaš iskrsnuli su neki vlasnički i kupovni problemi. Udruga ribiča broji oko 45 članova, a na čelu joj je *Šandor Matoric*. Proteklih je godina društvo putem natječaja došlo do materijalnih sredstava, pa je očistilo i produbilo jezero te obavilo poribljavanje. Udruga Baranjske županije Saveza ribiča u Mađarskoj (MOHOSZ) starinskim je ribičima jezero dala u zakup na 15 godina. Međutim, vlasnici se trebaju suglasiti da će svoj vlasnički dio prodati Udruzi. Prikupili se 51% vlasničkih potpisa, vlasništvo vodene površine jezera Vajaš prijeći će u korist Udruge ribiča jer je otkup pokrenula i jedna privatna osoba.

Izborni kutak

*Kao što je poznato, mađarski je Parlament lani 17. listopada prihvatio izmjene Izbornog zakona za manjinske samouprave i Zakona o pravima nacionalnih i etničkih manjina, koji je stupio na snagu 25. studenoga 2005., a koji je objelodanjen u cjelovitom obliku u 141. broju Magyar Közlönya. Pripreme za izbore, koji će se održati u listopadu ove godine, već su započele potkraj prošle godine prvim skupovima u organizaciji Hrvatske državne samouprave, po svim našim regijama. S obzirom na značajnije novine i izmjene oko izbora manjinskih samouprava i manjinskog zakona, idućih mjeseci naš će tjednik nizom **Izborni kutak** prikazati najvažnije promjene, a jednako tako svoje će čitatelje izvještavati o pripremnim skupovima hrvatske zajednice.*

Obavijest o izborima

Najvažnije promjene predstojećih izbora svakako su **uvodjenje posebnog popisa birača** za izbore manjinskih, pa tako i hrvatskih samouprava, zatim uvođenje **županijske, regionalne razine (osim glavnogradske i županijske manjinske samouprave)** i druga nova izborna pravila. Stoga se idućih nekoliko mjeseci moramo posvetiti pripremanjima, posebno upoznavanju naše šire javnosti, naših birača, s najbitnijim promjenama. **Izbori** za manjinske samouprave i nadalje će se održavati svake četiri godine, **istovremeno s izborima za mjesne samouprave, ali od njih odvojeno, na posebnome biračkom mjestu, s posebnim odborom za prebrojavanje glasova.** Svim građanima s pravom glasa na mjesnim izborima, najkasnije **do 31. svibnja, bit će dostavljena Obavijest o izborima za manjinske samouprave i obrazac Molbenice, kojom se (bilo putem pisma, bilo njezinim dostavljanjem na određeno mjesto) mogu prijaviti na popis birača najkasnije do 15. srpnja** (ujedno je to i rok do kada se mora donijeti odluka o prijama na popis birača). **Izbori se raspisuju najkasnije 65 dana prije održavanja ako na popisu birača ima barem 30 osoba. O mjestu, vremenu i načinu izbora manjinski birači bit će pravodobno (do 58. dana prije izbora) obaviješteni. Kandidirati se mogu samo manjinske udruge** (koje prema statutu zastupaju interese manjine), **a njihova prijava počinje objavom manjinskih izbora. Prijava kandidata moguća je najkasnije do 23. dana prije izbora. Broj prijavljenih na popisu birača javan je podatak** (objavit će se). **Na dan izbora glasovanje se obavlja od 6 do 19 sati. Nakon objave pravomoćnih rezultata manjinskih izbora, popisi birača bez odlaganja moraju se uništiti.**

Nakon općih izbora, u ožujku iduće godine, na isti dan za sve manjine, raspisuju se izbori za regionalne (županijske i glavnogradske) i državne manjinske samouprave.

(Nastavlja se)

Pripremio: S. Balatinac

KUD „Sumarton” priprema se na desetu obljetnicu

KUD „Sumarton” osnovan je 1996. g. na poticaj manjinske samouprave. Društvo će u 2006. g. slaviti desetu obljetnicu svoga postojanja.

Plesači KUD-a „Sumarton”

Na poziv predsjedništva, na čelu s *Jožom Đuricom*, 6. siječnja sazvana je skupština kojoj je nazočilo 45 članova raznih sekcija.

Sjednicu je otvorio predsjednik, zatim je riječ predana seoskom načelniku *Lajošu Vlašiću*, koji je povjeren za vođenje skupštine. Prihvaćanjem dnevnoga reda slijedila su izvješća raznih sekcija o radu u protekloj godini.

Žolt Trojko, stručni voditelj tamburaške sekcije (najmlađe), govorio je o uspjesima orkestra. Deset tamburaša redovito proba i zahvaljujući tomu njihovo je sviranje sve bolje. Povećava im se i repertoar, a u minuloj su godini imali 15 nastupa na kojima su odista imali velik uspjeh. Svi su članovi orkestra sudjelovali u šopronskom tamburaškom taboru, a u srpnju je priređen glazbeni i čitalački tabor u Sumartonu, u kojem je sudjelovalo 40-ero djece. Orkestar postupno uči i glazbu plesaca kako bi ubuduće mogli postati i njihovom pratnjom. Voditelj skrbi i podmlatku, u osnovnoj školi u okviru kružoka podučava osam učenika četvrtog razreda na sviranje tamburice.

Tünde Kuzma, voditeljica zbora i doma kulture, izvijestila je članove o aktualnome stanju. Na žalost zbog više osobnih tragedija nekih članova zbor je bio u kritičnome stanju, ali se već sabrao, priključili su se i neki novi pjevači i postoji nada da će se zboru vratiti

prijašnji sjaj. Problem je i odsutnost stručne voditeljice, koja zbog obiteljskih problema zasada ne može raditi, a za njezinu zamjenu teško je nekoga naći.

Silvija Hederić, voditeljica plesne sekcije, nezadovoljno je ustvrdila da plesači više od polovice ponuđenih nastupa nisu prihvatili, i to najčešće zbog nedovoljnoga broja. Često ni probe nisu održane zbog istih razloga.

Puhački orkestar zasada predahnjuje (pauzira), naime, njihovi članovi studiraju na raznim mjestima, pa ne mogu uskladiti vrijeme.

Predsjednik je priopćio i financijsko izvješće. U 2005. g. KUD je gospodario s milijun i četrismo tisuća forinti, tako je godinu završio s 230 tisuća manjka, stoga što mjesna samouprava obećanu svotu nije mogla predati Društvu. Načelnik je molio strpljenje i obećao da će to nadoknaditi, a u tekućoj će godini samouprava također sa sličnom svotom (gotovo milijun forinti) potpomagati djelovanje Društva, jer ona je zadovoljna njegovim radom i vrlo ponosna njime.

KUD je osim nastupa ostvario svoje tradicionalne programe, kupio je četiri glazbala za tamburaše, zvečke za plesače.

Skupština je donijela odluku i o preinaci (modificiranju) statuta. Među ciljevima Društva, u kojima se ističe gajenje hrvatske kulture i tradicija, dodano je i zastupanje

interesa hrvatske manjine. Učinjeno je to da bi Društvo prilikom manjinskih izbora uspješno stavilo na listu svoje kandidate. Druga je izmjena o isključenju bilo kakve potpore ili suradnje s političkim strankama. To do sada nije bilo naznačeno i zbog toga organizacija od pojedinaca nije mogla primiti 1% poreza.

Prema predsjedniku, Društvo u 2006. godini računa na milijun i devetsto tisuća forinti prihoda. Od te svote željelo bi ostvariti i jednodnevni boravak u Vlašićima, povezavši i nastupe u okolnim mjestima te kupnju još raznih glazbala, napose za puhački orkestar, te pripremati se na desetu obljetnicu, prigodom koje bi se izdala i brošura o djelovanju Društva.

Predloženo je da netko od članova vodi kroniku (za to je izabran *Stjepan Doboš*), da se mijenja grb Društva, naime, njegov se djelokrug proširio, i to u njemu nije naznačeno. Članovi bi voljeli da se izrade majice s natpisima KUD-a.

Stjepan Radnai, predsjednik Društva drvorezbara, ponudio je priređivanje izložbe prilikom proslave obljetnice, naime, i njihovo će društvo upravo u ovoj godini slaviti deset godina postojanja.

Načelnik je na kraju istaknuo najvažniji cilj organizacije: biti zajedno, družiti se s dobrom voljom.

Beta

Predsjednik KUD-a *Joža Đuric* izvješćuje o protekloj godini

Intervju

Nova direktorica petroviske Dvojezične škole

Edita Horvat-Pauković: Dokle je politika silno nazočna u školstvu, donidob mi, pedagogi, tiramo bezvezni boj!

Pokidob je donedavna ravnateljica petroviske Dvojezične škole Jutka Handler stupila u mirovinu, na početku ovoga školskoga ljeta nje mjesto je prikzela Edita Horvat-Pauković, ka je od 1987. ljeta zaposlena u ovoj obrazovno-odgojnoj ustanovi kao učiteljica hrvatskoga jezika ter školnikovica u niži razredi. Medjutim, ona je znatno više poznata širom orsaga kot savjetnica za gradišćansko školstvo.

Razgovor vodila: Timea Horvat

Kad smo se zadnji put službeno pominali prilikom tvojega državnoga odlikovanja, rekla si da želiš sve isprobati što još nisi pokušala u ovom pedagoškom poslu. Od ovoga školskoga ljeta u ključnoj funkciji si se ganula ostvariti svoje zamisli, plane. Koji su to?

Najvažniji plan nam je da sačuvamo našu školu u dvojezičnoj nastavi. Dvojezičnost za dicitu ne stvaraprobleme, lako su se naučila i prikzela ovu formu, ali uz to je pri nas minimalni zahtjev da svi učitelji poznaju i hasnuju u podučavanju barem najtemeljnije izraze, rečenice na hrvatskom jeziku i obavezno pohadjaju naš jezični tečaj. Prema našem dogovoru pedagogi čez tri ljeti moraju položiti osnovni stupanj jezičnoga ispita. (Jedna kolegica je već položila srednji stupanj, a druga se gane u marciju na jezični ispit.) Otvorena je nova učionica za informatiku, pomoću Hrvatske državne samouprave i uz sponzoriranje Croatiace ter dobrovoljne ponude samboteltske gimnazije, vrijeda ćemo imati 15 kompjutorov i mislim da smo na dobrom putu da začmemo svoje djelovanje u jezičnom laboratoriju. Zasad je gradnja športske dvorane samo sanja, zavolj financijskih poteškoć, ali kadgod najdemo mogućnosti, borit ćemo se i za tu zdavno željenu dvoranu. Što se odnosi na me, malo sam razočarana. Sada nek vidim kako mora ravnatelj škole biti menadžer i ekonom, polag toga

mora pisati naticanja, a i skupsti se za svoje pravo sa samoupravom. Dokle je politika silno nazočna u školstvu, donidob mi, pedagogi, tiramo bezveznu borbu! S jednom riču, ravnatelj mora biti „čarobnjak“, a večkrat čutim da je s odraščeni bojsek teže nego s dicom! Tajedno imam samo devet ur i jako mi falu dica, pak i razred (kao razrednici). Mislim da je vridnije djelati s dicom nego petsto put potpisati svoje ime na papirošu, što me sad čeka u strašno mučnoj administraciji uz direktorski stol.

Pad nataliteta gnjavi i Petrovo Selo. Upeljanje dvojezičnosti u ovu školu, znamo svi, bio je remen za spasenje. Uza to zakoni, odredbe ni najmanje ne podupiru male škole, štoveć, ljeto na ljeto se smanjuju normative, financijska sredstva za škole. Kako se more ovako planirati i što more izajti iz školskoga budžeta?

Naš školski budžet za ovo ljeto znaša već od 62 milijuni forintov, iz toga 52% je financirano iz normative, ostalo mora dodati seoska samouprava. Iz normative morali bi financirati plaće pedagogov, a ljetos i to neće vanzajiti. Samouprava će morati diboko pogledati u svoj džep. Od države dobivamo sve manje pinez, ali prvobitni cilj je po našem profilu da se sačuva jezik i dvojezičnost. Od toga ne smimo odzeti pinez i sasvim je normalno u našoj školi da ako je pedagoško usavršavanje na hrvatskom jeziku, tamo idu svi naši učitelji s tom strukom, ne samo jedan po jedan. Svenek išćemo naticanja i nove izvore za otkrivanje financijskih mogućnosti iako, čini mi se, Vladina poruka je jasna: treba zagnjaviti male škole i sve učenike sjediniti u jednoj centralnoj školi, a znamo što bi to zlamenovalo za narodne grupe.

Jesu se zgodale promjene u školskom sustavu, u jezičnoj nastavi otkad si ti na čelu ustanove?

Od septembra je začela kod nas djelati stručnjakinja za dicitu s posebnimi potrebami. Vidim da ov početni pokušaj ima jako dobre rezultate. Trenutačno imamo šest takovih učenikov s kimi se tajedno tri ure bavi učiteljica, i po ocjena se vidi njev razvoj. Fali nam još logoped (po zakonu bi bilo obavezno zaposliti), ali u cijeloj županiji je samo pet i nimaju vrimenta svakamo projti. Bivša ravnateljica daje još ure nimškoga jezika. Za hrvatski jezik imamo novoga učitelja, njemu je pravi izazov da more podučavati i u niži razredi. On vodi i vježbanje dvih tamburaških grup, već zdavno imamo školski jačkarni zbor, plesnu grupu, u otpodnevnom zanimanju moru se javiti dica na športske aktivnosti, informatiku, na nimški jezik, moru postati kotrigi Črljenoga križa ili čuvari

okoliša. Jako bi se veselili kad bi mogli utemeljiti stalno društvo hrvatskih igrokazačev u našoj školi, no to se još organizira.

Kad pogledamo minule misece, škola po priredba, dogodjaji je imala dost gusti period. Što čeka još dicitu, pedagoge do kraja školskoga ljeta?

Sad se pripravljamo na fašenjak, a po veseliju ide i ozbiljniji period, posebno za školare 8. razreda s prijemnimi ispitima. U 6. razredu ćemo imati dvojezičnu modulnu uru *Ples i drama* za predstavljajnje. Nazočni će biti pedagogi iz Željezne županije ter autor udžbenika od Izdavačke kuće Apáczai, čija je bazična škola naša. U majušu putujemo u Donju Zelinu k školskim partnerom, s kimi jur 20 ljet dura naše prijateljstvo, a u juniju ćemo biti domaćini narodnosnoga športskoga kupa trih željeznožupanijskih škol.

Uza to da si ravnateljica jedne od najjačih hrvatskih škol u Gradišću, kao savjetnica imaš uvid i u žitak drugih škol u regiji. Bistvala bi ku školu da postaje dvojezična?

Šansu bi morali dati svakoj školi, ali kako vidim, uglavnom se boju napraviti ta korak, i institucije i održavatelji škol. Zna se da se i mi nismo prez straha pripravljali na dvojezičnu nastavu, ali skupa mora odluku donesti školski kolektiv s roditelji, a naravno i samouprava mora biti odlučna da to hoće i kani. A prlje toga moraju se pokazati rezultati, pozitivni primjeri kot položeni jezični ispitima, školska suradnja s Hrvatima izvan zemalja, uspjehi na jezični naticanji. Po tom bi ja rekla da četarska osnovna škola mogla bi postati dvo(tro)jezična, ali tamo je jako specijalna situacija. Glede koljnofske osnovne škole jur je jasniji stav, samo treba odlučnost i hrabrenost.

I na kraju jedno osobno pitanje. Uz posao, regionalno savjetništvo, dopredsjedništvo mjesne hrvatske manjinske samouprave, aktivno djelovanje u seoskom kulturnom žitku, a o familijarni zadaća nismo ni govorili, kako je moguće podijeliti vrime da se čovik ne raspade tjelesno, duševno i živčano?

Spomenute zadaće, dužnosti ne morem, nego moram napraviti. U sebi zato čutim da imam sve manje i manje vrimenta, a to čutu i moja dica. Posebno većša divičica ka je sad začela gimnaziju u Sambotelu, a potrebna joj je pomoć. Dosad sam se naučila tako organizirati svoje vrime, svoje djelo da što sam htela, sve je skupadošlo. Čovik najde vrimenta na to što kani, a imam i geslo po kom probujem živiti: „slava nije to da nigdar ne padamo, nego to ako svaki put se stanemo goriti“

Ljetni štart gradnje bizonjskoga „Euro Vegasa“

Krajem ovoga ljeta je predviđeno da će se začeti gradnja „Euro Vegasa“ na tromeđi Ugarske, Austrije i Slovačke. Ova investicija će stati već milijarde eura na hataru Bizonje i ugarskoga naselja Hegyeshalom. Ministarstvo financije čez 1-2 tajeđne ispisuje natičanje za održanje i funkcioniranje pet kasinova i po pet hotelova u tom zabavnom parku.

– Kasini ki budu ovde sazidani, trenutačno se ne najđu nigđir u Europi, takove nek jedino u Las Vegasu imaju. Po formi i mjeri imat ćemo europsku verziju Las Vegasa – je izjavio bizonjski načelnik Matija Šmatović on-line portalu Origo. Prvak sela lani je i otputovao u Ameriku sa svojim kolegom, hegyeshalomskim načelnikom da na mjestu pogledaju spomenute objekte.

Kako nadalje piše Origo u svojem izvješćaju, bizonjska samouprava je dala zeleno „svitlo“ i svoj „da“ za realiziranje projekta, i to je potvrdila i u pismu prema Ministarstvu financije, pokidob jur četvrto ljeđo teče planiranje u selu i okolici. U međunarodnom konzorciju sazidani kasini stat će oko 500 milijuni eura, a polag toga na 150 hektarova će se graditi i varoš doživljajeva s kupovnim centri, restorani.

Stroški za to znašaju 280-290 milijuni eura. Po običanju investitora gradnjom će moći početi jur krajem ljeđa, a dođuće ljeđo će prvi objekti biti jur predani.

Bizonja za jedno ljeđo ima budžet od 6-7 milijuni forintova, ali mjesni načelnik pozdravlja ove plane u ufanju da za 2-3 ljeđi u seosku kasu svako ljeđo će nutrazajti već od milijardu forintova – citira Matiju Šmatovića internetski list Origo.

Šokačka udruga u Santovu priprema se za pokladni bal

U nedjelju, 8. siječnja, u klupskim prostorijama održana je redovita sjednica Predsjedništva i Nadzornog odbora Državnog udruženja šokačkih Hrvata u Santovu, na kojoj se prije svega raspravljalo o lanjskom radu i planovima za 2006. godinu – izvjestio nas je predsjednik udruge **Stipan Pančić**, koji nam je tom prigodom pokazao i uljepšanu klupsku zgradu, obnovljenu u društvenom radu tijekom prošle jeseni.

Stipan Pančić

Među lanjskim aktivnostima on uz ostalo ističe pet redovitih sjednica vodstva, već tradicionalne priredbe kao što su pokladna zabava, kulturno-prosvjetna predavanja, organizirano hodočašće članstva povodom Male Gospe na bajske Vodice, posjet Hrvatskom danu i Danu državnosti Republike Hrvatske u Pečuhu. S druge strane, šokački muzej smješten u klupskim prostorijama tijekom prošle godine posjetilo je 280-ak gostiju iz Čavolja, Kačmara, i dvije skupine iz Baje, među njima i Šumska uprava.

Budući da nisu raspolagali potrebnim sredstvima, nisu mogli ostvariti sve planirane programe. U društvenom radu obnovljena je zgrada šokačkoga kluba, bijeljenje vapnom i bojanje zidova s ulične strane, popravljen je krov i dimnjak, obnovljen je krov zadnjega dijela gdje se nalazi zbirka predmeta i narodnih rukotvorina. U radovima je sudjelovalo petnaestak ljudi, koji su obavili većinu zidarskih i tesarskih poslova, čija je vrijednost približno 200 tisuća forinta. Dio potrebnog materijala osigurala je mjesna samouprava, koja je na dva dana dala i dva javna radnika, a drugi dio Šokačka udruga. U društvenom radu istakli su se i mještani Mađari, prijatelji šokačkoga kluba, što je po riječima predsjednika znak da priznaju njihovu udruhu i njezina nastojanja oko čuvanja tradicija.

Potkraj idućega mjeseca, točnije 27. veljače, održat će se završna sjednica na kojoj će članstvo izvjestiti o lanjskom radu, financijama i planovima za ovu godinu, a tom će se prigodom prirediti i tradicionalni pokladni

bal. Okupljene će ponovno zabavljati Bereški tamburaši, kojima će ovo biti već treći nastup u šokačkome klubu. Posljednjih je godina odziv članstva sve veći, mahom starijeg naraštaja, a mladih je na žalost manje, no i oni se uključuju.

I dalje će nastojati čuvati i njegovati narodno blago, običaje, a tome najviše pridonosi mjesni postav šokačke sobe, narodnih nošnji i starinskih predmeta, da bi se mladima predstavio djelić naše prošlosti. Zbirka bi mogla biti proširena, ali za to nedostaje odgovarajući prostor.

Među ovogodišnjim programima planiraju već tradicionalne programe, koji će se ostvariti prema materijalnim mogućnostima i uz potporu sponzora. Na žalost održavanje je najveći problem za sve civilne udruge, pa i za šokački klub, koji sredstva dobiva putem natječaja od parlamentarnog Odbora za nacionalne i etničke manjine, a ona je lani iznosila 150 tisuća forinti. Postoji želja da se ugosti HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora zajedno s društvom iz Doroslova, te priredi kulturna večer. I nadalje ostaje želja da se obilježi obljetnica šokačkoga udruženja, koje je utemeljeno 1984. godine, a zbog nedostatka materijalnih sredstava obilježavanje 20. obljetnice nije upriličeno. Stipan Pančić s ponosom ističe dobar odziv vodstva i članstva na sjednicama, a za ovu godinu još planiraju put u Peču, Sombor, posjet bazilikonu muzeju u Mohaču i hodočašće na bajske Vodice. Do tada preostaju pripreme za pokladni bal na koji i ovom prigodom pozivaju svoje članstvo i sve zainteresirane.

S. B.

Otvaranje balske sezone u Gradišću Šopronska noć Hrvatov

Gosti iz trih zemalj na balu

Koljnofsko hrvatsko društvo i Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, ruka u ruku su priredili 29. Hrvatski bal u Šopronu, 14. januara, subotu, u Konferencijskom centru „Ferenc Liszt“, u samom srcu ovoga grada. Glavni organizator, predsjednik Koljnofskoga hrvatskoga društva Franjo Grubić je u domaćoj narodnoj nošnji pozdravio sve goste, ki su sad zaistinu napunili cijelu dvoranu (prodano je oko 300 kartov). Ovdajšnje Hrvate na balu jur ljeta dugo svojom nazočnošću počasti i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Stanko Nick i njegova žena Mirjana, kot i

Karol Grubić, srični dobitnik taličke za šacanje, s glavnim organizatorom bala Franjom Grubićem

vrhovni političari ugarskoga i hrvatskoga žitka. Ljetos prvi put je imao na balu svoju delegaciju i budući šopronski partner, grad Našice, na čelu s Krešimirom Žagarom, zamjenikom načelnika, ali su došli i predstavnici Hrvatske matice iseljenika. Još većimi su dospili negolani iz hrvatske partnerske općine sela Koljnofa, iz Buševca, ter iz gradišćanskih sel iz Austrije, a međ gosti su sidili i Dalmatinci. Bal je otvorio folklorni ansambl Kolo-Slavuj iz Beča s dvimi gradišćanskimi koreografijami, s „Poljanci“ ter tanci iz sridnjega Gradišća. Med koloslavujce danas slišu i koljnofski svirači kot i plesači. Dokle se je račila fanjska večera, Podravka je svojom svirkom napunila tancošku placu. Tombole su se i ljetos u lipom broju prodavale, kih 50 sponzorov je ponudilo vridne nagrade, uz ostalo šopronski d.o.o. Benet, televiziju, DVD, Hrvatski business centar iz Budimpešte putovanje na Jadran, Marinko Katulić iz Buševca gitaru, Familija Schloegl-Stojić boravak u Trogiru, kako i mjesni slikari svoja djela. Ljetos je za šacanje kilogramov stalo na raspolaganje svakarčkovo jilo i pilo u talički. Dobitnik je za zvanaredno mirenje postao Koljnofac Karol Grubić. Prez sumlje, atrakcija bala bila je pobjednica hrvatskoga Megastara, solistica Komedije u Zagrebu, Danijela Pinterić. Mlada i vrlo nadarena pjevačica je obradovala svoju publiku ozbiljnimi melodijami sa svitske estrade, a pokazala je svoju vokalnu šikanost i u brojni tamburaški produkcija, u pratnji Sigeta. Poslije polnoći pak su se nadalje šušljale svile, jačilo se je i mulatovalo do zore na prvom, a ujedno i najelitnijem balu u Gradišću.

-Tiho-

Prijateljska suradnja Semelja i Aljmaša

U baranjskom Semelju 6. siječnja boravila je delegacija naselja Aljmaša iz Republike Hrvatske čiji će čelnici uskoro potpisati povelju o suradnji sa selom Semeljom, izjavio je za emisiju na hrvatskom jeziku Mađarskog radija zastupnik semeljske mjesne ujedno i hrvatske samouprave Mišo Šarošac. Dugogodišnja je želja Semeljaca da se nađe zbratimljeno naselje u Republici Hrvatskoj. Na poticaj župnika Imrea Horvátha i zastupnika Miše Šarošca odlučilo se kako bi dosadašnje osobne prijateljske veze s Aljmašem trebalo podići na višu razinu i okruniti ih potpisivanjem sporazuma o suradnji. Time se otvaraju natječajne mogućnosti za financiranje programa iz europskih natječajnih fondova kao što je Interge III/A, stoga Semeljci mogu pomoći Aljmašanima, a Aljmašani Semeljcima, na obostranu dobrobit jednih i drugih. U prosincu su Semeljci boravili u Aljmašu, a 6. siječnja su Aljmašani bili i u Semelju. Toga su dana nastupili i u crkvi u Rácpetri gdje su Aljmašani (izaslanstvo od 40-ak ljudi) nastupili u seoskoj crkvi i dali lijepi koncert, a potom posjetili znamenitosti grada Pečuha. Istovremeno iskorištena je prilika za konkretne dogovore zastupničkih tijela Aljmaša i Semelja. Aljmaš ima četiristotinjak stanovnika i poznato je marijansko svetište koje se nalazi u prekrasnoj okolici i daje mogućnosti lovngog i ribarskog turizma, a privlači i hodočasnike iz cijele regije. U neposrednoj blizini Aljmaša Drava utječe u Dunav, prekrasan je to turistički kraj – kaže Mišo Šarošac. Ova je prilika iskorištena i za druge dogovore dvaju prijateljskih naselja, pa je pokrenuta inicijativa i za uspostavljanje suradnje između sela Šaroša i Erduta u Republici Hrvatskoj. Semelj je u posljednjih 15-ak godina doživio neslućen razvoj i jedno je od ponajljepših malih naselja u Baranjskoj županiji. Godine 2004. dobio je odličje Baranjske županije za najuređenije selo. Trude se svi stanovnici na čelu s načelnikom Pálom Kovácsom. U uređenje sela ulagalo se i ulaže se mnogo truda. Jedina im je bolna točka nesuvremeni seoski dom kulture s neriješenim sanitarnim čvorom, te izgradnja asfaltiranih putova i prilaza semeljskim vinogradima koji se svojom ljepotom koče na semeljskim brežuljcima. Sigurno je kako će Semeljci u predstojećim godinama i to ostvariti.

Knjige za djecu

Pripovitke za laku noć i Ždribac zlatne grive

Da je Hrvatska čitaonica u Subotici uistinu „predana širenju kulturnog horizonta djece, pružajući im iskustva koja će obogatiti njihove živote i uvesti ih u svijet umjetnosti i pisane riječi“, već na početku svoga djelovanja pokazala je lani pokretanjem izdanja Slikovnice, što sam ga nedavno imao prilike upoznati zahvaljujući Rajku Ljubiću povodom predstavljanja njegovih filmova u Baji. Naime, on je urednik, likovni urednik, dizajner, i prilagođivač teksta u objelodanjenim knjigama.

Prva knjiga u nakladi Hrvatske čitaonice i Hrvatskog akademskog društva u Subotici objelodanjena je 2004. godine pod naslovom *Ždribac zlatne grive*. Zapravo po bajci koju je zabilježio sakupljač i obrađivač bunjevačkih pripovjedaka Balint Vujkov (1912. – 1987.), ona je nastala na temelju teksta prilagođenog za istoimenu kazališnu predstavu prvi put izvedenu 20. veljače 2003. g. u subotičkome Dječjem kazalištu, u režiji Želimira Oreškovića iz Zagreba. Lijepo opremljena, naročita knjiga oslikana je crtežima u boji hrvatskoga slikara Vjekoslava Voje Radoičića, koje je izradio za scenografiju i lutke u predstavi.

Posebno je vrijedan prilog ovoj slikovnici multimedijalni CD-rom sa snimkom i fotografijama kazališne predstave, životopisom Balinta Vujkova, popisom njegovih knjiga i kazivača, njegovim glasom i drugim pripovijetkama, te filmom Rajka Ljubića o životu i radu velikog sakupljača i obrađivača bunjevačkih pripovjedaka. Uvodnu riječ o Balintu Vujkovu napisao je Lazar Merkočić, urednik brojnih izdanja njegovih pripovjedaka.

Napomenimo da je tiskanje pomoglo Veleposlanstvo RH u Beogradu, a izradu CD-a Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“.

Kao druga knjiga, ove je godine izašla knjižica pripovjedaka Balinta Vujkova s naslovom *Pripovitke za laku noć*. U nakladi istih izdavača, obogaćena ilustracijama Cecilije Miller, sadrži 16 pripovjedaka, uglavnom basne ili, kako to sam naslov najbolje svjedoči, priče za djecu kao što su Lisica čisti kokoš od ušiju, Vrebac, vo i zakon, Kurjak se ženi kusavom lisicom, Kobo uči golupčice letit i druge.

Doista vrijedne knjige, a uz očuvanje i njegovanje jezične baštine, bunjevačke pripovijetke, ona su pravi poklon djeci, da bi se što prije upoznavala s bogatstvom vlastite kulture, a lijepo opremljene knjige pružaju nesvakidašnji doživljaj. Čestitke izdavačima i svima koji su pridonijeli pokretanju ove edicije i izdavanju knjiga.

S. Balatinac

Hrvatsko kazalište iz Pečuha gostovalo u Santovu

Hrvatsko kazalište iz Pečuha u srijedu, 18. siječnja, gostujući u Santovu, s velikim je uspjehom prikazalo igrokaz za djecu pod naslovom *Plava boja snijega*, koji je premijerno izveden 17. studenog u Pečuhu.

Na predstavi u mjesnom domu kulture okupilo se stotinjak mališana i učenika

Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma, koji su oduševljeni likovima kralja Karaslava, princeze Krizanteme, dvorskog mudraca Kačkavlja, generala Razbinosa, kraljeva pastira Kalopera i dvorske lude, a jednako tako i glumačkom ekipom. Uime domaćina gostima je zahvalio ravnatelj škole

Joso Šibalin čestitavši im na lijepoj izvedbi. Po završetku predstave tražio se i autogram dvorske lude iliti Stipana Đurića, rodom iz Santova, a priča s dvora kralja Karaslava još se dugo prepričavala.

Tekst i slike:
S. Balatinac

Rafael Arčon i Ivo Grišnik

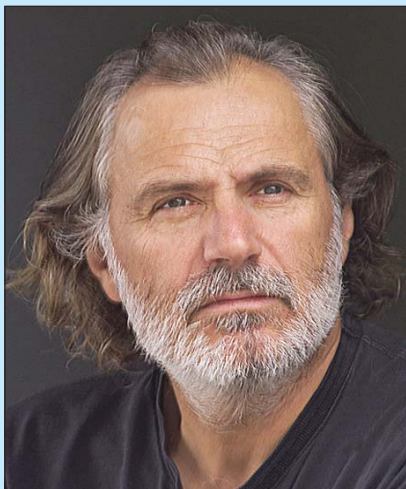
Trenutak za pjesmu

Milena Petković

Čudni cajti

Nekš čudni
dojšli su ve cajti.
Šteri je zodnji,
štel bi biti prvi.
Šteri pak je prvi,
broni se do krvi.
Jedni su itak
navejk prvi.
Još od negda
to im je vu krvi.
Na silu bi premetovali,
z rečjima grdim ratuvali,
a drugi den bi se
kak pajdoši,
makar i z figom vu žepu,
radi košovali.

Glumac Rade Šerbedžija u Budimpešti

9. siječnja, je u budimpeštanskoj kazališnoj dvorani palače „Duna“, u Zrinyijevoj ulici br. 5., upriličena koncertna večer jednog od najglasovitijih hrvatskih kazališnih, filmskih i televizijskih umjetnika Rade Šerbedžije. O umjetnikovoj životnoj stazi možemo reći da je rođen u Bunićima, 27. VII. 1946., te da je diplomirao na Akademiji za kazalište, film i televiziju u Zagrebu 1969. godine. Njegova glumačka angažiranost počinje u zagrebačkome Dramskom kazalištu „Gavella“, Hrvatskome narodnom kazalištu. Nadaren, iznimne glumačke tehnike, sugestivna osoba, vrsne dikcije, s lakoćom izvodeći i fizički najteže scene, Šerbedžija se pokazao podjednako uvjerljiv u ne malim ulogama Shakespeareova Hamleta i Richarda, a u pogledu modernoga repertoara Ibsenova Peer Ginta te raznovolikim žanrovima, i u pozitivnim i negativnim likovima. Djelovao je kao predavač scenskoga govora i glume na Akademiji za kazalište, film i televiziju u Zagrebu. Danas je izvanredni profesor glume na Akademiji umjetnosti u Novome Sadu. U novije vrijeme bavi se i kazališnom režijom. Gledalište narečene kazališne dvorane bilo je krcato znatizeljnicima koji su s oduševljenjem pratili svaku pojedinu izvedbu čovjeka u „naherenom šeširu“, Radu Šerbedžiju, koji je uza skupinu mladeži Livio Marosin benda – među kojima su mu i sin i kći – u aranžmanima etno te ritmu rok-glazbe izveo niz i nama poznatih hrvatskih (istarskih i pomurskih) pjesama te jednu na Krležin tekst uglazbljenu, jednako kao i onu neizostavnu „Ne daj se, Ines“. Isprepletenu sugestivnim Dučićevim i Rakićevim stihovima, taj nezaboravni koncert završen je skupnim pjevanjem Zmajev „Tihe noći, moje zlato spava“.

M. Dekić

Iz povijesti hrvatskog tiska u Mađarskoj

Agitacija u zapadnoj Ugarskoj

Pošto je austrijska vlada, koja se sastoji od većine socijalnih demokrata i kršćanskih socijala, stupila u vezu s mađarskim proturevolucionarcima i pvela propagandu sa svrhom, da zapadnu Ugarsku pripoji Austriji, odaslali smo u onaj kraj Sovjetske Ugarske osam naših agitatora pod vodstvom druga Klaića.

Propaganda teče s velikim uspjehom.

Drug Klaić javlja nam:

Sazvao sam skupštinu 25. V. u Czinkfalu. Mjesto je daleko od Šopronja jedan sat kolima. U blizini sela nalazi se tvornica šećera, u kojoj radi sirotinja iz tog sela. Ostali stanovnici bave se zemljoradnjom. Kad sam stigao u selo potražio sam predsjednika mjesnog sovjeta druga Špringšića, koji je bio o mome dolasku obavješten. Vrlo se obradovao. Dobro smo se razumjeli, premda oni govore drugim dialektom. Dopodne sam organizirao našu podružnicu a popodne smo u 1 sat otvorili skupštinu. Cijelo je selo od maloga do velikog, od djece do staraca došlo na skupštinu, da čuju Srbina, komunistu što će im govoriti. Drug Špringšić otvorio je skupštinu i javio narodu, da je došao izaslanik jugoslavenskih komunisti iz Budimpešte a zatim predao riječ meni. U sredini moga govora pojavili su se iz jedne ulice svatovi s glazbom.

Čim su zamjetili našu skupštinu, prestali

su sa svirkom i priključili se skupštinarima. Na koncu moga govora izjavili su, da su spremni ne samo radom u fabrici i na polju nego i puškom u ruci, da priteknu u pomoć današnjoj vlasti i seljaka. Vide, da ih nije Sovjetska Vlast zaboravila.

Da sve to nisu bile samo puste riječi dokaz je, što je poslije skupštine došlo k nama jedanaest ljudi, koji su se prijavili u Crvenu Armeju, da brane zemlju, u kojoj se radni narod oslobodio fabrikanta i bankara.

Svi se drugovi u ovome selu tuže, kako im se nisu davale dosada hrvatske škole, kako se sprama njima šovinistički postupalo. Vrlo su se razveselili, kad sam im obećao, da ćemo mi jugoslavenski komunisti nastojati svim silama, da osnujemo hrvatsku školu ne samu u njihovome selu nego i u ostalim, gdje živi naš narod. Drugovi zahtjevaju naše novine i knjige.

(...)

Drug Savić priredio je skupštinu u Kophazi. Ljudi zahtjevaju naše škole. Obrazovana je podružnica.

(...)

Konstatiramo, da se agitacija vodi u zapadnoj Ugarskoj s vidljivim uspjehom – donosi Crvena zastava 7. lipnja 1919. godine.

Odabrao Đuro Franković

Bogatstvo ...

Klanje svinje u Petrovom Selu 1950-ih ljet

KOLJNOF – Društvo *Mladi Koljnofci* prvi put se je istaknulo u pratećem organiziranju lanjskoljetšnjega posvećenja obnovljenoga Seoskoga stana. Kratko vrime zatim su pozvali stanovnike sela u adventu na skupno našganje svić. U hodočasnoj crikvi zajačili su prilikom svetačnosti koljnofski ženski zbor, umočki crikveni zbor, nedavno utemeljeni undanski korus kot i grupa „Bel Canto“ iz Nagylózsza. Poslije koncerta mladi su prodavali zakipljeno vino, te i čisti dohodak od toga sada su nedavno ponudili za dobrotvornu svrhu. Pokidob hodočasna crikva nima nikakovo grijanje, tu falingu kani čim prlje crikvena općina „ispravi-ti“, i naravno, čekaju dobrovoljne dare, po mogućnosti i od Koljnofcev.

PETROVO SELO – Muzički bend Pinkica je jedan od najpoznatijih „produktov“ našega sela u zabavnoj industriji. Dosad nisu imali nijednu vlašću ploču, no vrijeme da će se minjati ta situacija. Kako je rekao glasnogovornik grupe Rajmund Filipović, vjerojatno u majušu će izajti njev prvi nosač zvuka sa vlašćimi pjesmami. CD-prvijenac još trenutano nima naslov jer za to imaju još i već idejov. Za tekste je odgovoran Andraš Handler, ki je basist Pinka-banda, ali ovput će se predstaviti na ploči kot novo otkriće gradišćanske lirike. Uza njega će imati još pjesme i od drugih gradišćanskih pjesnikov u aranžmanu Roberta Harangozoa. Po riči Rajmunda Filipovića, razumljivo je da svaka muzička grupa ka drži do sebe, prlje ili kasnije mora izdati svoju CD-ploču. Po običanju nosač zvuka bit će naminjen prvenstveno Gradišćanskom Hrvatom i sadržat će ležernu i šalnu muziku, predstavljajući Pinkicu i nje svirače takovim kakovi i jesu: mladi, bohemi, ali što naliže glazbu, kvalitetni i ipak ozbiljni.

ŽELJEZNA ŽUPANIJA – Kako piše predzadnji broj županijskoga manjinskoga glasila *Suživljanje*, Željezna županija je pripravna potpisati povelju o suradnji s Ličko-senjskom županijom u Hrvatskoj. Predsjednik Odbora za manjine i vanjske posle Antal Nagy je inicirao i prethodni sastanak u toj temi s načelniki gradišćanskih sel i predsjedniki Hrvatskih manjinskih samoupravov u županiji. Pozivu su se odazvali Mikloš Kohut, prvak Petrovoga Sela, dr. Šandor Horvat, nardarski načelnik i član dotičnoga odbora, Miško Horvat, birovn Gornjegeta Četara, Janoš Grüll, prisički načelnik, i László Kovács, peljač Hrvatskih Šic. Svi nazočni su imali pozitivno mišljenje u svezi s pojačanjem dosadašnjih vezov s hrvatskom županijom.

Pregled 2005. kroz obzor napisan u Hrvatskome glasniku

Šetnja kroz Baranju i Podravinu

O životu Hrvata i Hrvatima na ovim prostorima bilježili smo sve ono što se dogodilo, a za što su naši novinari bili navrijeme obaviješteni te nije bilo smetnje u komunikacijom kanalu. Kronika događanja i aktivnosti naše zajednice svjedok je vremena u prošloj godini.

Politika – U Mohaču su se 6. veljače sastali predsjednik Hrvatskog sabora Vladimir Šeks i predsjednica mađarskog Parlamenta Katalin Szili, prilikom Ophoda bušara. Tema sastanka, naravno, nisu bile buše, već konferencija predsjednika parlamenata zemalja članica Europske unije. Pri tome je naglašeno kako mađarska strana pomaže brži ulazak Hrvatske u Europsku uniju. Mađari su naglasili kako žele u Osijeku utemeljiti Odsjek za mađarski jezik, a razgovaralo se i o mogućoj izgradnji hidrocentrale na Dravi. U svibnju na skupštini Organizacije hrvatskih samouprava Baranjske županije potvrđeno je staro-novo čelništvo: predsjednik Mišo Šarošac, zamjenik predsjednika Mijo Štandovar, te članovi Nadzornog odbora Arnold Barić i Mišo Matović. Organizacija hrvatskih samouprava Baranjske županije s Hrvatskom manjinskom samoupravom grada Harkanja organizirala je Forum kojem se odazvao velik broj zastupnika hrvatskih samouprava u Baranji, a jedna od njegovih tema bili su manjinski izbori u svjetlu novih zakonskih normi. Svoju posljednju godišnju skupštinu HDS je održao u zgradi Hrvatske škole u Pečuhu. Njoj je nazočio dijelom i pomoćnik ministra obrazovanja, znanosti i športa Republike Hrvatske Martin Oršović. Među Hrvatima su boravili i uglednici hrvatskoga javnog i političkog života, tako Nikola Jelinčić, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika.

Kultura – Kalendarska je godina počela predstavama Hrvatskoga kazališta, premijerama iz 2004. godine Klupko i Čarobna frulica, dok je koncem siječnja KUD «Dola» iz Kašada nastupio na svečanosti u Budimpešti gdje je primio priznanje i plaketu «Elemér Muharay»

Proslavljena je i 80. godina utemeljenja Mohačkog muzeja, koji od 1975. djeluje kao bazični muzej Hrvata, Srba i Slovenaca. Danas je muzej u nezavidnom položaju, njegov voditelj Jakša Ferkov trudi se naći optimalna rješenja, u dogovorima s gradom, županijom i državom. U Muzejskoj galeriji grada Pečuha otvorena je 20. siječnja reprezentativna izložba Hrvatska moderna (1892. – 1953.), u suradnji

Mlade Hrvatice iz Udvara i Olasa

Galerije likovnih umjetnosti Osijek i Muzeja Janusa Pannoniusa.

Šokačka čitaonica u Mohaču dostojno je proslavila 100. obljetnicu postojanja 11. i 12. lipnja. U organizaciji Matice hrvatske Pečuh u kertvaroškoj crkvi održana je Uskrsna trodnevice, a Hrvatsko kazalište postavilo je novi komad «Uskrsnuće» te kazališnu predstavu «Misija T». U Mišljenu, u organizaciji Folklornog ansambla «Baranja», potkraj lipnja organiziran je tradicionalni plesni tabor u trajanju od tjedan dana, koji je okupio 40-ak polaznika. U Selurincu je održan tradicionalni Hrvatski dan, jednako tako i u Surdukinju. Događaj godine za malo selo Birjan bio je nastup KUD-a «Nova zora» iz Donje Lomnice koji je nastupio

Katolj

i na Međunarodnom festivalu narodnoga plesa održanog u organizaciji Pečuških ljetnih igara. KUD «Tanac» imao je mnogobrojne nastupe; tako u srpnju u Koprivnici i Samoboru, a organizirao je i veliki plesni tabor u Santovu od 24. do 30. srpnja koji je okupio stotinjak polaznika. KUD «Marica» iz Salante boravio je u Zagrebu i nastupio na daskama Hrvatskoga narodnog kazališta. Bio je to za njih neponovljiv doživljaj, a Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matuška gostovao je u Sesvetskome Kraljevcu nedaleko od Zagreba na V. Prigorjskim danima.

U Katolju su mjesna i hrvatska samouprava, u suradnji i na poticaj Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoae, nekadašnjemu katoljskom učitelju Josipu Guganu postavile spomen-ploču. U Kašadu je KUD «Dola» još

Bošnjakuše

Mali plesači iz Salante

jednom organizirao međunarodni folklorni festival «Zajedno za jedno» koji je okupio tristo-tinjak folklorista. Na Susretu književnika hrvatskih manjina u Rovinju sudjelovali su naši pjesnici Ladislav Gujaš i Stjepan Blažetin, a razgovaralo se između ostalog na temu književnost između dvije domovine. Mohački su Šokci kuhali i ove godine: priredili su Grahijadu. U Vršendi je održano tradicionalno Šokačko sijelo i utemeljena je Kulturna i vjerska udruga šokačkih Hrvata. Iz radionice Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj izašla je knjiga «Iz hrvatske baštine», a organizirana su i stručna putovanja te promocije izdanja u Petrovu Selu i Santovu. Na rešeteračkom susretu pjesnika i promociji zbirke pjesama hrvatskih pjesnika iz dijaspore sudjelovao je i jedan od priređivača zbirke Stjepan Blažetin iz Pečuha

KUD «Mošač» kao i KUD «Zora» imali su joj jednu plodnu godinu i velik broj nastupa, skupa su priredili tradicionalnu Folklorijadu u Mošaču. Ženski pjevački zbor Korijeni i Orkestar Podravka iz Martinaca ostvarili su niz nastupa od festivala «Zajedno za jedno» do putovanja u Hrvatsku k svojim prijateljima u Crikvenicu. U Kukinju je održano tradicionalno Bošnjako sijelo okupivši Hrvate iz Mošača, Salante, Udvara, Katolja, Semelja, Pogana, Kukinja ...

U organizaciji KUD-a «Tanac», u Pečuhu je održan tradicionalni međunarodni festival «Dobro došli, naši mili gosti», a u Poganu Kupusni dan u organizaciji Hrvatske samouprave toga sela. I u Poganu djeluje Ženski pjevački zbor koji je i lani ostvario niz nastupa kao i ženski pjevački zbor Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe. Siget je uspostavio veze sa Slatinom i Čakovcem, pa se prijatelji redovito susreću svake godine u Sigetu u sklopu proslave Dana Zrinskih. Hrvatska samouprava sela Udvara i ove je godine organizirala folklornu priredbu «Udvarsko veselje» sa svetom misom na hrvatskom jeziku koju je predvodio Franjo Pavleković te nastupom mnogobrojnih folklorista iz domovine i iz Hrvatske. Mošačani su pomoću Hrvatske samouprave, njih 50-ak, imali peterodnevno hodočašće kroz Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Hrvatsku. U Hrvatskom kazalištu gostovao je Teatar Gavran

s predstavom Hotel Babilon, a u organizaciji Matice hrvatske Pečuh pečuški Hrvati putovali su u Zagreb gdje su se sreli s najstarijim živućim hrvatskim pjesnikom Dragutinom Tadijanovićem. U Barči je utemeljeno Hrvatsko umjetničko društvo Podravina. Hrvatski znanstveni zavod izdao je još jedno izdanje u ediciji Bibliotheca Croatica Hungariae, knjigu Živka Mandića Antroponimija i toponimija bunjevačkih Hrvata u Mađarskoj. U Starinu je održan susret Podravske škole u organizaciji Podravske ogranke Saveza Hrvata na čijem je čelu otprije godinu dana Zoltan Sigečan. U Kukinju u organizaciji HDS-a održan je Zemaljski športski dan. Hrvatske dane organizirale su i samouprave sela Potonje, Novog Sela, Foka. Selo Brlobaš dobilo je deset milijuna forinti za obnovu doma kulture. Amatersko kazalište «Ranko Marinković» s otoka Visa komediju «Covik, Zvir i Kripost» uspješno je prikazalo u Pečuhu u Hrvatskoj školi i u Vršendi. U organizaciji Hrvatske matice iseljenika te nacionalne i sveučilišne knjižnice, na ovogodišnjemu 28. međunarodnom sajmu knjiga Interliber 2005. pod naslovom «Hrvatska knjiga izvan Hrvatske» predstavljeno je javnosti više od tisuću knjiga i velik broj hrvatske periodike koja je nastajala izvan Hrvatske. Na priredbi svoje izlaganje održao je i Stjepan Blažetin, i to na temu «Hrvatska knjiga izvan Hrvatske, i duhovna integracija hrvatskog naroda». Hrvatsko je kazalište 17. studenoga praznilo dječju predstavu «Plava boja snijega» nastalu na tekst Grigora Viteza, a u Pečuhu u Hrvatskom kazalištu gostovalo je i Lutkarsko kazalište iz Mostara, dok je Hrvatsko kazalište gostovalo u Tuzli 19. studenoga s predstavom «Misija T». Hrvatska matica iseljenika u Etnografskom muzeju u Pečuhu, u suradnji s Hrvatskim klubom Augusta Šenoe, organizirala je izložbu Hrvatska narodna glazbala u vremenu i prostoru. U Hrvatskome klubu Augusta Šenoe, u organizaciji Kluba i Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Sveučilišta u Pečuhu, gostovali su gradišćanski pjesnik Andi Novosel i vojvođanski hrvatski pjesnik Milovan Miković.

Školstvo – Najvažniji je događaj u 2005. početak dvojezične nastave u Martincima. Ravnateljica škole Ruža Hideg sa svojim

PETROVO SELO – Mjesna kazališna grupa nedavno je završila lanijskojetošnju produženu sezonu s Kisfaludyjevim kusićem. Komedija pod naslovom *Razočaranja* zadnji put je predstavljena pred domaćom publikom s velikim uspjehom. Međutim, jedva su k sebi došli amaterni glumci, jur je čeka nova zadaća. Pripravlja se *Petrovska svadba* ku su jur iscenirali 1970-ih ljet, a u njoj obradjeni tekst, običaje i jačke je skupasbrala i sastavila cijelu „koreografiju” pokojna peljačica čuvarnice Ana Milišić-Horvat. Novu seosku predstavu režiserka Ana Škrapić-Timar za domaću publiku običuje na kraj lašanjka, s preporukom na spominak lani preminule Nanice (Pepi), odgojiteljice.

HRVATSKI ŽIDAN – Kazališno društvo ovoga naselja je lani završilo uspješnu teatarsku sezonu. Sa šalnom igrom *Čarli u kaosu* od Joška Weidingera židanski kazalištarci su nastupali ne samo u gradišćanski seli nego i prik hatara pred hrvatskom publikom u Austriji i Slovačkoj. U završetku turneje krajem prošloga ljeta još jedno su na najprzeli stari kusić i predstavili su se u Budimpešti i na sastanku amater-nih manjinskih igrokazačev u ovom orsagu. Odonda s punim elanom teču probe i, kako smo informirani, premijera šalnoga igrokaza *Mornari, ahaj*, takaj iz pera Joška Weidingera, očekuje se na domaćoj pozornici sredinom februara.

GRADIŠĆE – Kako nas je nazvistila savjetnica za gradišćansko školstvo Edita Horvat-Pauković, pedagogi regije u naredni miseci će se najmanje četiri puta strefiti pri usavršavanju, naticanju i hospitaciji. U okviru pedagoškoga dana u marciju će učiteljski skup hrvatskoga jezika iz svakih gradišćanskih škol zajedno otputovati u Bizonju, pogledati hrvatsku uru u 3. razredu. Zatim će biti tradicionalno jezično naticanje u Kemlji i predvidjen je seminar za učnju plesov i jačak. K tomu će biti pozvani bivši direktor Glavne škole u Velikom Borištofu, izvrsni tamburaš i sakupljač narodnih jačak Mirko Berlaković, a za plesni dio će biti zadužen Štefan Novak, umjetnički peljač bečkoga Kolo-Slavuja. Ako bude interes, po riči Edite Horvat-Pauković, moguće je da se krajem majuša još jednoč pripravlja usavršavanje za naše pedagoge. U tom slučaju jur poznati profesori i profesorice iz Rijeke će predavati o aktualni jezični problemi, o pravilnom ispunjavanju svidožbov, o pismenom ocjenjivanju i nudit će pomoć školnikom u hrvatskoj dokumentaciji za više razrede.

nastavničkim zborom uz potporu mjesne samouprave i roditelja uvela je dvojezičnost u martinački dječji vrtić i u prva četiri razreda osnovne škole. Ništa manje važni nisu bili radovi na zgradi Hrvatsko-mađarskog obrazovnog središta Miroslava Krleže u Peču. Prostor novog učeničkog doma predani su na upotrebu hrvatskoj školi početkom 2005./2006. školske godine. Da se još puno toga ima napraviti, osuvremeniti stari školski prostor, riješiti pitanje zgrade hrvatskog vrtića, gimnastička dvorana, znamo svi mi i svjedoci smo nastojanja vodstva škole, uzdržavatelja gradske samouprave grada Pečuha i HDS-a da se ti problemi riješe, a naznake su kako bi u tome ključnu ulogu mogla odigrati upravo inicijativa i pomoć matične domovine.

Maturanti Hrvatke gimnazije, njih 22, radovali su se na svečanosti predaje maturalnih vrpca. U harkanjskoj školi Pála Kitaibela održano je tradicionalno godišnje natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku kojem se odazvalo 60-ak učenika. U Martincima je priređeno tradicionalno Županijsko natjecanje u kazivanju stihova «Josip Gujaš Đuretin». I u salantskoj je školi održano tradicionalno godišnje natjecanje učenika u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku. Učenici prvog razreda Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže boravili su u Omišlju sa svojom razrednicom Janjom Živković Mandić. Lukoviška škola imala je tabor hrvatskog jezika u Fonyódligetu od 25. lipnja do 1. srpnja, a nastavljene su i prijateljske veze sa školom iz Gradine u Republici Hrvatskoj te se redovito održava Susret zbratimljenih škola. Škole iz Šeljina i Grubišnoga Polja obilježile su desetogodišnjicu suradnje, a svoju dugogodišnju suradnju nastavljaju i škole iz Harkanja i Orahovice. Završeni su radovi na salantskoj osnovnoj školi te je obnovljena škola svečano i simbolično predana u uporabu 9. prosinca. U obnovu škole utrošilo se 152 240 eura dobivenih iz unijških izvora, Phare-programa. U Hrvatskoj školi Miroslava Krleže održani su Dani hrvatskoga jezika, tjedan bogatih sadržaja i programa, od natjecanja u kazivanju stihova do kazališnih susreta, predavanja, filmskih projekcija, kvizova ...

Društveni i vjerski život – Mohački Šokci na čelu sa šokačkom čitaonicom aktivno su sudjelovali u velikoj gradskoj manifestaciji Ophod bušara te ugostili svoje prijatelje bušare iz Duboševice, a Katoljci su još jednom organizirali svoje poklade. Nisu izostale ni lijepe kašadske buše. Maskenbalovi i balovi održani su u našim školama, selima i gradovima. Još jednu veliku priredbu ostvarila je Udruga hrvatskih vinogradara u Mađarskoj u suradnji s Hrvatskim klubom Augusta Šenoje, okupivši dvjestotinjak Hrvata vinara na proglašenju natjecanja hrvatskih vinara u Katolju. Najbolji je vinar bio Vinko Krizmanić iz Mohača. I u Semelju je održano natjecanje vinogradara. Udruga hrvatskih vinogradara imala je i među-

U Martincima

narodne uspjehe, tako su nastupili sa svojim vinima na sajmovima vina u Kutini, Orahovici, na 12. Vinoviti, gdje je vino Ladislava Kovača dobilo Veliko zlato Vinovite.

Društvo Šokaca Hrvata iz Šikloša i Hrvatska samouprava Šikloša na Sveto Trojstvo u Judu su organizirali susret hrvatskih crkvenih zborova. U Drvljancima su se tradicionalno okupili Hrvati iz Podravine.

Hrvati u Šeljinu još jednom su organizirali Dalmatinsku večer zahvaljujući Hrvatskoj samoupravi i predsjedniku Đusi Dudašu. Hrvatski dan održan je u Peču u organizaciji Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoje, svetu misu u pečuškoj katedrali predvodio je požeški biskup mons. Antun Škvorčević. Anka Bunjevac i Orašje održali su samostalan koncert na ljetnoj pozornici Hrvatskoga kazališta. «Semarkuše» su gostovale u Zagrebu i Metkoviću. U Martincima je u lipnju održan Dan sela, a u kolovozu Hrvatski dan; nastupio je i poznati estradni umjetnik Krunoslav Kićo Slabinac. U organizaciji martinačke osnovne škole 9. lipnja održan je i tradicionalni 12. Susret podravskih škola. U Harkanju je priređen tradicionalni Hrvatski dan okupivši velik broj Hrvata iz grada i okolice. KUD «Tanac» gostovao je u Slavnskome Brodu i oborio Guinnessov rekord u plesanju kola u sklopu priredbe «Dobro došli, naši mili gosti». U studenom Hrvatska samouprava sela Vršende organizirala je druženje te predstavljanje tjednika Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskoga galsnika. Hrvatska samouprava sela Pogana organizirala je Hrvatsku večer u Peču. U Olasu je održana svečanost za umirovljenike; nastupio je i mješoviti pjevački zbor sela Olasa. U organizaciji Udruge hrvatskih vinogradara održano je kušanje vina u sklopu Lucinih dana u Hrvatskome klubu Augusta Šenoje prigodom kojega su predstavljena vina istarskog vinogorja. U predvečerje Božića, u organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoje i Hrvatske matice iseljenika, u pečuškoj katedrali održana je priredba Hrvatski božić; svetu misu služio je Đuro Hranić, pomoćni biskup Đakovačko-srijemske biskupije, a nakon mise koncert božićnih pjesama održala je poznata estradna

zvijezda Vera Svoboda. Tradicionalni Božićni koncert održan je u predvorju Medicinskog fakulteta, a uz domaće izvođače zvijezda večeri bio je poznati pjevač Miroslav Škoro koji je okupio osamstotinjak gledatelja. Organizatori su bili Hrvatska kronika MTV-a, Hrvatsko kazalište, pečuška Hrvatska samouprava i Generalni konzulat Republike Hrvatske.

Priznanja i nagrade – Početkom godine voditelj Hrvatskoga kluba Augusta Šenoje Mišo Hepp dobio je Županijsko priznanje «Géza Lemle» za istaknuti rad na polju kulture. Najbolji hrvatski vinar 2005. godine bio je Vinko Krizmanić iz Mohača. Ladislav Kovač iz Vršende osvojio je Veliko zlato Vinovite. Đuro Franković, dr. Ernest Barić proslavili su 60., Pavo Gadanji iz Novoga Sela 75. rođendan. Na Hrvatskom danu u Šopronu HDS je

Djeca salantskog vrtića

između ostalih nagradio Đusu Dudaša i Ernesta Barića, a SHM Stipu Orškovića, Tibora Kedvesa. Na IV. festivalu narodnog filma, u organizaciji i pod pokroviteljstvom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine te Uredništva narodnih programa pri Mađarskoj televiziji, film urednika Hrvatske kronike Ivana Gugana «Iz daleka glas se čuje» proglašen je najboljim filmom Festivala u konkurenciji 18 filmova.

Vesna Velin, učiteljica Hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže, prošlogodišnja je dobitnica Odličja za mladež Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Prvi put dodjeljivanu nagradu Mađarskoga prosvjetnog zavoda «Pro cultura minoritatum Hungariae» na svečanoj narodnoj gala večeri u budimpeštanskom Vígadóu dobio je Hrvatski klub Augusta Šenoje, a nagradu Samouprave Baranjske županije za manjine, točnije «Predsjedničku nagradu» dobila je voditeljica martinačkog doma kulture Kristina Gregeš Pandur.

In memoriam – Napustio nas je i Joso Vujkov, dugogodišnji ravnatelj hrvatske škole u Peču. Umro je 5. lipnja 2005., pokopan je na pečuškome groblju. Cijeli svoj radni vijek proveo je u hrvatskoj školi, 40 godina i 73 dana.

Predaja vrpce u HOŠIG-u

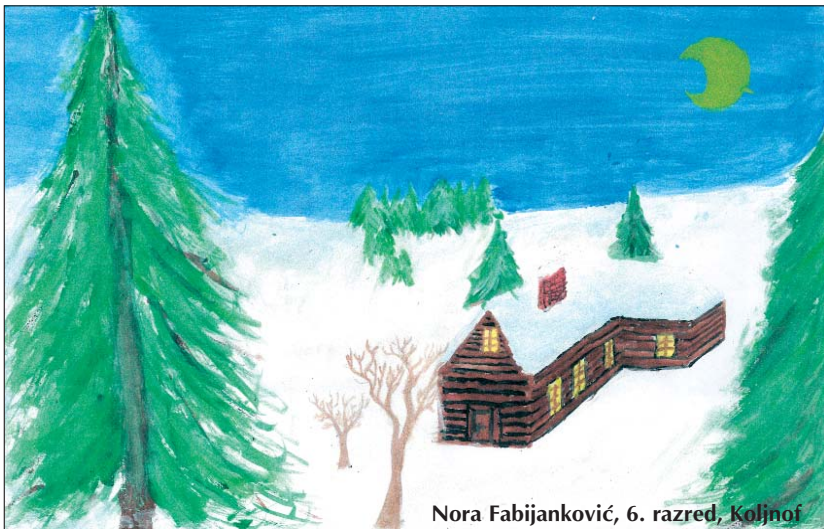
Kako je to već zacrtano u godišnjim dje-latnostima za 2005./2006. godinu, 20. siječ-nja, s početkom u 17 sati, u nazočnosti roditelja, nastavnika, profesora, odgojitelja i učenika, u školskome predvorju urešenom raznobojnim balončićima, među kojima su na šarenim kartonima bila ispisana imena polaznika 12. razreda i njihova razrednika, priređena je svečana predaja maturantskih vrpce četvrtom razredu gimnazije.

Sljedeće maturante – Nikolu Dániela Abed-Hadija, Anitu Filipović, Athenu Georgopulu, Belmu Kovačev, Timeu Orosz, Anitu Rittgasser, Emesu Szabó i Gergelya Tótha – te njihova razrednika, profesora Žolta Ternaka u ime 3. razreda na hrvatskom, odnosno mađarskom jeziku pozdravili su učenici Milan Šibalin i Eva Kovač, a potom

je slijedio rukovet recitala isprepletenih pjes-mama o ljubavi i prijateljstvu. Za uzvrat učenici 12. razreda „odužili” su se izvedbom modernih koreografija. Nakon predaje vrpce slavljenicima i njihovim profesorima, prikazan je film posvećen zajedničkim razrednim doživljajima, izletima u Egeru, Zagrebu, Dubrovniku ...

I ovoga puta svečanost je završena omilje-nom Straussovom skladbom „Na plavom Dunavu” kada su slavljenici s profesorima i roditeljima zaplesali. Bio je to izraz pošto-vanja i ljubavi ne samo prema školi i njezinim djelatnicima, već napose prema dragim roditeljima koji su im osigurali daljnje obra-zovanje, odnosno gajenje drage materinske riječi.

d.

Nora Fabijanković, 6. razred, Koljnof

Zanimljivo

Broj sedam – simboličan, magičan

Mnogi ste učili iz narodne književnosti da u bajkama, pričama, baladama, pjes-mama često se ponavljaju isti brojevi: tri, sedam, dvanaest. Broj sedam možda je od najčešćih brojeva. Junaci putuju „preko sedam gora i sedam dola” ili „sedam mora”, sedam patuljaka, sed-moglavi zmaj, itd.

Biblija i kršćansko vjerovanje naučava-ju da je svijet stvoren u sedam dana. U Starom se zavjetu spominje sedam glad-nih i sedam plodnih godina. Zanimljivo je i to da se u Starom zavjetu broj sedam spominje 77 puta. Kula babilonska sagrađena je do sedmoga kata. Sedam je svetih tajna, sedam sakramenata, sedam smrtnih grijeha.

U starom Egiptu broj sedam bio je sim-bol vječnog života. Židovi su sedmicu smatrali posebnim, svetim brojem. Prema indijskom učenju i vjerovanju, svijet je djelo sedam božanskih sila.

U antičkoj Grčkoj bilo je sedam svjet-skih čuda i sedam mudraca.

Sedam je dana u tjednu, sedam je tona-va u glazbenoj ljestvici. Sedam je boja u duginome spektru: crvena, narančasta, žuta, zelena, modra i ljubičasta te bijela koja objedinjuje sve nabrojene.

Na zemlji je sedam kontinenata. Uz obale Azije sedam je važnih morskih prolaza, sedam „rubnih mora”, sedam velikih otoka, sedam velikih vulkana i sedam velikih zaljeva. Na Zemlji je sedam velikih pustinja. U zviježđu Velikog medvjeda sedam je zvijezda, kao i u zviježđu Malog medvjeda. Gledajući od najudaljenijega planeta Plutona prema Suncu, sedmi je planet Zemlja, jedini planet u Sunčevu sustavu „po mjeri čovjeka”.

I filmski redatelji vole broj sedam: Sedam veličanstvenih, Sedam godina vjernosti, itd.

Kako ste vi s brojem sedam? Jeste li imali neku sreću ili bilo kakvu dogodovštinu vezanu uz broj sedam? Napišite nam!

U spomin

Dr. Djuro Ipković
(1927. – 2006.)

Na početku ovoga ljeta je u svojem 79. ljetu života preminuo dr. Djuro Ipković, rodnom iz Hrvatskoga Židana. Gyuri bači, kako smo ga svi poznali, skoro 40 ljet se je bavio manjinskim pitanji u Sambotelu, potpomagao je narodnosne grupe Željezne županije i bio je desetljeća dugo gradišćanski zastupnik u Demokratskom savezu Južnih Slavena u Mađarskoj. Prije 16 ljet je bio jedan od osnivačev Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, osnovao je Hrvatski klub u Sambotelu, a dugo se je znao veseliti i na županijski Hrvatski bali. Dr. Djuro Ipković je pokopan 13. januara, petak, u sambotelском cimiteru uz riči židanskoga farnika Štefana Dumovića. U ime Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj od njega se je oprostila predsjednica Marija Pilšić.

Poštovana žalujuća familija i rodbina!

Bolno spominjanje nas je danas skupadoneslo. Došli smo se oprostiti od dr. Djura Ipkovića, Gyuri bačija. S teškim srcem smo mu došli dati zbogom. Teške su nam ove minute, nij me sram reći, sa suzami se borim. Kada sam doznala za njegovu smrt, veljek mi je to došlo napamet da već me neće pitati „Mare, ča je novoga? Kako si?“. Pred 30-imi ljeti, kada sam stupila kot mlada peršona u hrvatski krug, kada sam začela hoditi na kongrese Demokratskoga saveza Južnih Slavena u Mađarskoj, Hrvati iz Željezne županije svenek su s poštovanjem i pohvalno spomenuli ime Gyuri bačija. Jur sam jako najgerasta bila, ki more biti ta človik? Polako smo se upoznali i mene kot mladu peršonu takaj je ulovila ona čut da su Gyuri bači zaistinu on Gyuri bači za koga sam i prlje čula. To da sada jur već od 30 ljet djelujem za Gradišćanske Hrvate, i njemu morem zahvaliti. Ako smo se našli pri prepreka, on nam je i dalje davao impulse, rekši: ne postoji takovo nešto čega ne bi se dalo riješiti. Ova ga je izreka pratila krez cijeli žitak. Opvut bi se nek na to spomenula ča sve je napravio, udjelao za nas, Gradišćanske Hrvate. U svakom selu su ga poznavali, rado su ga imali od Hrvatskoga Židana do Petrovoga Sela, ali i pri nas u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji nij bilo takovoga človika gdo ga ne bi bio znao, ali ne bi bio čuo o tom ča je Djuro Ipković, Gyuri bači, za nas učinio. Početo od 1970-ih ljet su dostala prik njega ne samo stručnu nego i materijalnu potporu hrvatska naselja da bi mogli sačuvati jezik, kulturu i tradicije. Iako je to u to vrime jako teško bilo. Kada sam postala predsjednica savjeta u Koljnofu, i onda mi je davao korisne tanače, ča i kako bi mogla već učiniti za svoje selo, za vlašće Hrvate. Gizdava sam na to da kot predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj morem mu zbogom dati, pokidob je i on bio med našimi osnivači ki su se zalagali za ovo društvo. Kada sam ga pitala 1990. ljeta „Gyuri bači, a ki će nam biti odvjetnik ki će nam pomoći pri napisanju statuta i pri registriranju društva na sudu“, je odgovorio: „Ovde mi je sin, će nam on pomoć“. I tako je bilo. Odonda imamo naše društvo. Lani na društvenoj svetačnosti prilikom 15. obljetnice postojanja jur nije mogao biti nazoči, zavolj svoje bolesti. U ovi oproštajni ura još i ne znamo, ni mi, Gradišćanski Hrvati, kakovu vridnost smo izgubili u njemu. Kasnije, poslije par ljet ćemo se suočiti s tim ku dobru smo od njega dobili. Bio je zvanaredan savjetnik, pomagao nam je na sve moguće načine, predstavio nam je pozitivne primjere, ali nij prikrio ni neuspjeha i tim je nas podučavao. Njegove mudre izreke pametujemo. Neka mu bude miran počivak. Gizdavi smo na njega kad svi njegovi čini bili su napravljeni u službi hrvatskih interesov, nigdar nije zatajao, negirao svoje hrvatstvo. Dobro znamo da on ki živi, mora i umriti, to je zakon materijala. Trenutak našega odlaska je nepoznat, i morebit zato je i toliko vridan život, kada u tom kratkom vrimenu ča nam je podijeljeno, na neki način željimo nabaviti i besmrtnost. Dr. Djuro Ipković je svojimi čini, svojom peršonom uklesan u vrime, u spominak svim onim ki čedu dalje živiti, kako i pjesnik kaže:

*Neće nam oni preminuti, sanje i ljeta. Oni ostaju u nami, tih još,
Zaman letu sjene, sanje, ljeta. U srcu nam se stopli, dalje živi ... Spomin.*

Počivajte u miru!

Pisma
čitatelja

Fancaga i Vancaga

Čitajući napise Hrvatskoga glasnika, u više navrata moglo se primijetiti da se oko naziva predgrađa Baje pojedina mišljenja nikako ne mogu složiti. Jedni su za početno slovo „F“, a drugi za „V“.

O čemu se tu zapravo radi? Je li riječ o nekom ozbiljnom sporu koji bi možda zahtijevao čak i angažiranje jezikoslovaca, ili se pak suočavamo s pojavom čije razrješenje „leži“ u možda samo malo pomnijem prilazu ovoj različitosti.

Istini za volju trebamo reći da je ovom, sada, eto, upitnom nazivu nekada prethodilo nešto sasvim drugo. Ova naša Fancaga ili Vancaga prilično davno nazivala se ovako: jedan dio naselja Kakonj, a drugi Pandur.

E sad, je li ovo novije ime doista pozajmljeno od riječi „vancaga“, što je zapravo naziv za neku vrstu omanje sjekire ili nije, danas je možda posve sporedno, naime, ovaj naziv se danas jedva igdje rabi.

Smatram važnom okolnost da su naši Bunjevci bajskog „Dolnjaka“ ovo nekada zaista samostalno naselje *oduvijek nazivali Fancagom*. Za djevojke iz ovog dijela grada smo isključivo govorili da su *Fancaškinje*, ako se pak neki momak ženio iz ovoga kraja grada, a to je bivalo dosta često, rekli smo da je uzeo *Fancaškinju*.

Eto, još neke, možda naoko nevažne okolnosti, što će valjda pomoći u razrješenju ovoga spora. U nekim našim selima, na primjer u Kačmaru ili Čavolju, muško ime Franjo izgovara se s početnim glasom „V“, dakle Vranjo, pa čak i Vranje. E pa u tim selima (možda i drugdje) i Fancaga se izgovara sa „V“, znači Vancaga.

Samo još jedan podatak za Baju. Naši pokojni, koji su uistinu dobro znali svoj materinji jezik, znali su razliku između Fancage i Vancage. Vrstu sjekire zvali su vancagom, ali su ime narečenog naselja *konsekventno* izgovarali sa početnim „F“. Naravno, u Baji je Franjo bio samo Franjo, a nikako Vranjo. Za očevoga starijeg brata uvijek smo rekli „Čičo Franjo“.

I što reći na kraju. S obzirom da se ne radi o nekome službenom nazivu naselja kojem možda „prijeti“ opasnost da će stići na ploču koja označava ime mjesta na ulazu u naselje, mislim nema mnogo smisla lomiti koplja oko njegova oblika. Ono što možda zaslužuje pozornost jest da temeljnije ispitamo kako izgovaraju naziv svojeg naselja sami mještani. Ali samo oni – kako bi se to danas reklo – *autohtoni Fancažani*, a ne oni kojima se i po prezimenima vidi da su im se očevi ili djedovi prizetili u ovo mjesto, možda baš iz onih sela u kojima se ovo „F“ izgovara kao „V“. Po mome osobnom sudu cijelu ovu malu „dogodovštinu“ trebamo prepustiti nekom prirodnom tijeku stvari, neka se svatko ovim imenom koristi kako mu je drago. Spomenutu razliku u korištenju ova dva slova valjda se ipak može uzeti u obzir. Istina je sigurno negdje posrijedi!

Valjda je najvažnije u cijeloj stvari što se spominje ovo naše naselje, nekada slavno po svojim vrijednim Bunjevcima. Kamo sreće da se što više njih iz samog naselja još uvijek koriste ovim imenom, pa bilo to s početnim slovom „F“ ili „V“.

Ps.: A ono što u jednom napisu Vašega cijenjenog tjednika pretpostavlja da su „folksdojčeri“ ovo „V“ pročitali kao „F“, iz prostog razloga nije točno. Naime, „V“ se upotrebljava upravo u onim selima gdje je Nijemaca bilo najviše.

Stipan Švraka
stari Bunjevac rodnom iz Bajе

Prelo u Čavolju

Velikim bunjevačkim prelima u Baškutu i Čavolju, u subotu, 14. siječnja, u Bačkoj je otvoren niz hrvatskih zabava, prela i balova, koje će se idućih tjedana prirediti u gotovo svim našim naseljima.

Prva značajnija priredba Hrvatske manjinske samouprave u Čavolju, u subotu, 14. siječnja, bila je tradicionalna zabava, takozvano Veliko bunjevačko prelo. Mala bunjevačka zajednica opet se okupila u gostionici „Tóparti“, a prelo, već po običaju, otvoreno je najpoznatijom prelskom pjesmom *Kolo igra, tamburica svira*, koju je otpjevao pjevački zbor čavoljskih umirovljenika u pratnji voditelja Orkestra „Čabar“ Jakaba Tiszajia na harmonici. Svojom nazočnošću prelo su uveličali konzul savjetnik Generalnoga konzulata u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj, kojoj je od dolaska na tu dužnost ovo bio prvi posjet Čavolju, zatim predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac i predsjednica regionalnog ogranka Angela Šokac Marković.

Predsjednik hrvatske samouprave Stipan Mandić pozdravio je okupljene, među njima posebno uzvanike, ukratko se osvrnuvši na rad Hrvatske samouprave u proteklom razdoblju. – Prije nekoliko godina započeli smo

program koji smo, evo na kraju ciklusa, gotovo u cijelosti ostvarili. Ova će godina biti važna za sve Hrvate u Mađarskoj, za nas još važnija jer ove godine slavimo 130. obljetnicu rođenja našeg istaknutog rodoljuba, bunjevačkog velikana, književnika i župnika Ivana Petreša, a prisjetit ćemo se i 25. obljetnice smrti pjesnikinje Roze Vidaković. Svakako, najvažnije bit će održavanje izbora za manjinske samouprave – kazao je uz ostalo predsjednik Mandić. Nakon njegovih riječi, prema dugogodišnjem običaju, slijedio je prigodni kulturni program. Prvi put nastupio je pjevački zbor čavoljskih umirovljenika koji se predstavio s nekoliko hrvatskih pjesama. S velikim uspjehom, s bunjevačkim plesovima nastupila je dječja plesna skupina, koja je prije nekoliko godina počela sa osam mališana, a danas ima dvadesetak članova. Za dobro raspoloženje pobrinuo se Orkestra „Čabar“ iz Baje, a veselje uz ples i pjesmu potrajalo je do zore. S. Balatinac

Hrvatska manjinska samouprava grada Baje i hrvatske samouprave bačkih naselja srdačno Vas pozivaju na

VELIKO PRELO U BAJI

koje će se prirediti
28. siječnja 2006. u 19 sati
u Športskoj dvorani Njemačkoga prosvjetnog središta
(Ulica Duna 33).

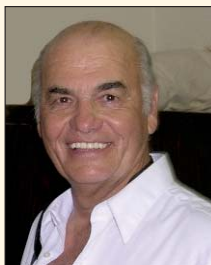
Prigodni kulturni program

Gost večeri: **ZVONKO BOGDAN**

Na balu sviraju: Orkestar „Čabar“ iz Baje, Orkestar Antuna Vizina iz Pečuha i TS „Orašje“ iz Vršende

Ulaznice (1200 Ft) mogu se kupiti u općim prosvjetnim središtima na Dolnjaku (Ulica sv. Antuna 60) i Vancagi (Dózsina 133)

u Baji te u našim bačkim naseljima kod predsjednika hrvatskih samouprava.

Vinkovo u Kukinju

Već nekoliko godina gost sam Kukinjaca na Vinkovo, i uvijek se rado vraćam među njih, možda iz razloga što je upravo i Vinkovo povod okupljanja tamošnjih Hrvata i njihovih prijatelja. Takvih povoda Kukinjci uvijek nađu. Tako je to bilo i ove godine kada su se oko vatre, podruma, hrvatske pjesme i riječi našli prijatelji na kukinjskome Mostaru u vinogradu i podrumu Đure Taradije. Svećenik István Horváth blagoslovio je vinograd, objesio se kulen te poškopila loza, pekla se slanina, kušalo se vino, a i rakija, kobasice, šalilo se, a potom padanjem sumraka druženje je nastavljeno u crkvi svete Ane na svetoj misi i zabavi u domu kulture. Tu su Kukinjci, Katoljci, Poganchani, Hrvati iz Pečuha, članovi zborova Ladislava Matuška i Augusta Šenoe, prijatelji iz Duboševice, iz Salante, vjernici iz Kukinja i okolnih naselja na svetoj misi na hrvatskom jeziku koju je služio velečasni Franjo Pavlekočić. Lijepo je bilo na Vinkovo u Kukinju.

Želim svim vinogradarima iz Kukinja i ostalima diljem Mađarske neka ih sveti Vinko čuva od velike zime, proljetnoga mraza, paklene vrućine, grada (krupe, tuče) u ljeti, drača i velike trave, ljute peronospore, lisnate filoksera, krvavih žuljeva, žeđi pokraj bačve, praznih bačava, maloga prihoda ... jer dobro je vino poveznica ljudi i naroda, nadahnuće umjetnicima i političarima, izaziva vedrinu i veselje.

I zato po onoj starodavnoj: „*Danas ćemo u vinogradu, tu gore na brijegu, zalit vinom jedan trs što spava u snijegu. Par reznika uzet ćemo, stavit ih u vodu. Kad pupovi protjeraju, nadati se dobrom rodu. Sveti će Vinko, istina je stara, nagraditi znoj i žulje nas vinogradara.*“

SEMELJ – 24. veljače u Semelju će se održati tradicionalano natjecanje vinogradara, kojem iz godine u godinu sudjeluje sve veći broj gazda iz Semelja i okolnih naselja Šaroša, Egraga. Kako nas je obavijestio načelnik sela Semelja Pál Kovács, na semeljskim brežuljcima ima mnogo vinograda koji su u vlasništvu Semeljaca, ali i puno ljudi iz Pečuha pa i s ostalih strana kupuju nekretnine i vinograde u Semelju zbog dobrog položaja naselja i njegove blizine Pečuhu.

LUKOVIŠĆE – Dugogodišnji ravnatelj lukoviške osnovne škole *Joka Bunjevac* sprema se u zaslužnu mirovinu, i to od početka nove školske godine. Godinama je bio poznat, a manje i priznat (čitaj: nagrađen) kulturni djelatnik. U radu kulturne udruge najprije se istaknuo u rodnome Novom Selu, poslije u Lukovišću, gdje je svirao u poznatom orkestru i pratio folkloraše prigodom raznih turneja u zemlji i Hrvatskoj, odnosno nastupa u obližnjim podravskim naseljima. Kao dopisni student završio je smjer hrvatskog jezika na Visokoj nastavničkoj školi u Pečuhu, a potom i na Sveučilištu Eötvösa Loránda u Budimpešti. Neko je vrijeme radio kao dopisnik Hrvatskoga glasnika. Utemeljitelj je Ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj, ujedno je i njegov dugogodišnji i zaslužni predsjednik. Iako nikada nije nagrađen, svoj je posao obavljao savjesno i revno, međutim, nedavno se odrekao ove svoje dužnosti. Uz njega se veže i djelovanje školskoga tamburaškog sastava, plesača, dakako i gajenje te očuvanje hrvatskoga duha u podravskim selima. Povodom njegova 60. rođendana čestitamo mu!

STARIN – Tamburaški orkestar i pjevači „Biseri Drave“ pod ravnanjem nastavnika *Tibora Kedvesa* pripremaju se za nove nastupe. Tamburaška klapa starinskih učenika zaredom postiže zapažen uspjeh na raznim priredbama, dapače nisu mogli udovoljiti svim pozivima. Na tradicionalnome božićnom koncertu u Vajslovu i Pečuhu poželi su buran pljesak i razveselili publiku. Novi je izazov na pragu, naime, pozvani su u Mohač na ophod buša 26. veljače, gdje će izvoditi pjesme iz svog zavičaja, iz opjevane Podravine.

MARTINCI – Nedavno su učenici mjesne osnovne škole sudjelovali na natjecanju „Živi na zdravi način!“, gdje su osvojili XII. mjesto, dok su se prethodno u Baranji plasirali na zavidno I. mjesto. Čestitamo!

Balovi, prela, zabave ...

HEČKA – 27. siječnja: Hrvatski bal umočkih Hrvata, nastupa HKD „Kajkavci“, svira Timar-trio;

BAJA – 28. siječnja: Veliko bunjevačko prelo, „Orašje“, „Čabar“, Zvonko Bogdan;

LUKOVIŠĆE – 28. siječnja: Lovački bal, svira „Podravka“;

MOHAČ – 3. veljače: redovita mjesečna plesanica, svira „Orašje“, pleše KUD „Zora“;

SELURINCE – 4. veljače: Gradanski bal u Anna baru, svira „Podravka“;

SANTOVO – 4. veljače: Marindanski šokački bal, svira Tamburaški sastav „Kočije“ iz Valpova;

BIKE – 4. veljače: Hrvatski bal, HKD „Veseli Gradišćanci“ iz Unde, svira „Pinkica“;

PEČUH – 10. veljače: Bal povodom predaje maturalskih vrpce u Hrvatskoj gimnaziji Pečuh, svira „Podravka“;

BACINO – 11. veljače: Veliko racko prelo, sviraju „Racke žice“ iz Dušnoka;

ALJMAŠ – 11. veljače: Veliko bunjevačko prelo, svira „Baranja“ iz Pečuha;

ŠELJIN – 11. veljače: Hrvatski bal u Šeljinu, svira „Orašje“;

KISEG – 11. veljače: Hrvatski bal kiseških Hrvata, nastupa HKD „Veseli Gradišćanci“ iz Unde, svira Pinka-band;

BUDIMPEŠTA – 11. veljače, Hrvatski bal, Hotel Benczúr, svira Orkestar „Podravka“ Orkestar „Prekovac“, nastupaju „Korijeni“ iz Martinaca.

KEMLJA – 18. veljače: Hrvatski bal, svira „Pinkica“;

GARA – 18. veljače: Veliko bunjevačko prelo, sviraju TS „Bačka“ iz Gare te TS „Zlatni zvuci“ iz Berega i Sombora;

VANCAGA – 18. veljače: Veliko bunjevačko prelo, svira TS „Orašje“ iz Vršende;

PETROVO SELO – 18. veljače: Bal maškarađe Zaklade za Petrovo Selo, svira Timar-trio;

ČIKERIJA – 18. veljače: Hrvatski bal u Čikeriji, svira „Orašje“;

DARANJ – 18. veljače, Bal i zabava, svira „Podravka“;

KATOLJ – 18. siječnja: Poklade i Pokladni bal, sviraju „Kukinjski svirci“.

HRVATSKI ŽIDAN – 25. veljače: Hrvatski bal, nastupa HKD „Čakavci“, svira Pinka-band;

ŠIKLOŠ – 25. veljače: Šokački bal, svira „Orašje“;

BARČA – 25. veljače: Hrvatski bal, svira „Podravka“;

KAŠAD – 25. veljače: Pokladni šokački bal, svira „Badel“ iz Pečuha;

PEČUH – 25. veljače: Hrvatski bal, Hotel Laterum, sviraju Orkestar „Šokačka grana“ iz Duboševice, Orkestar „Baranja“, nastupaju plesaći Hrvatske škole Miroslava Krležu.

MOHAČ – 26. veljače: Pokladni šokački bal, svira „Orašje“;

SANTOVO – 27. veljače: Pokladni bal u Šokačkome klubu, sviraju „Bereški tamburaši“;

MOHAČ – 28. veljače: Bušarski bal, svira „Orašje“;

GARA – 3. ožujka: Muško prelo, svira TS „Bačka“ iz Gare;

MARTINCI – 11. ožujka: Ribički bal, svira „Podravka“.

STARIN – Iz starinske škole učenici 8. razreda razmjerno u velikome broju učenje žele nastaviti u raznim gimnazijama i strukovnim školama. U hrvatsku gimnaziju u Pečuhu javila se jedna učenica, u druge dvije pečuške gimnazije tri učenika, a jedan školarac upisao je srednju školu u Barči. Osim toga neki će učenje nastaviti u šeljinskoj strukovnoj školi.

MARTINCI – U mjesnoj osnovnoj školi upisano je 99 školaraca. Osmi razred završava 14-ero učenika; svi namjeravaju nastaviti školovanje: 6-7 učenika izabralo je uglavnom mađarske gimnazije u Pečuhu, a na 2. i 3. mjestu označili su hrvatsku gimnaziju u tome gradu. U srednje stručne škole u Šeljinu, odnosno Sigetu žele se upisati ostali školari.